

BULLETIN SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

ROČNÍK 30
ČÍSLO 2/2022

Slovenská
asociácia
knižníc

OBSAH / TABLE OF CONTENTS

Úvodník / Editorial /3

ČLÁNKY / MAIN ARTICLES

Katarína Šušoliaková: Týždeň slovenských knižníc 2022 / The Week of Slovak Libraries 2022 /4

Poster TSK 2022 / Poster WSL 2022 /8

Beáta Ocilková: Hornozemplínska knižnica oslavuje 100 rokov! / The Hornozemplin Library celebrates 100 years! /9

Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka / Our Survey: A look at the profession of librarian

Ľudmila Čelková.: Poznávanie informačných zdrojov je permanentný proces / Learning about information sources is a permanent process /13

INFORMÁCIE / INFORMATION

Alena Mičicová: Týždeň slovenských knižníc v hybridnej forme / The Week of Slovak Libraries in hybrid form /16

Soňa Šóky: Bohaté aktivity Verejnej knižnice Mikuláša Kováča počas Týždňa slovenských knižníc 2022 / Extensive activities of the Mikuláš Kováč Public Library during The Week of Slovak Libraries 2022 /18

Jarmila Mikulová: Ide to aj bez odpadu / It is possible even without waste /21

Dušana Šinalová: Zľavové kupóny nemusíte získať len v obchode / You don't have to get discount coupons only in the shop /21

Jana Klenovičová: Prinesme život do knižnice / Let's bring life to the library /24

Soňa Šóky: Jarné vzdelávacie aktivity v knižnici / Spring educational activities in the library /24

Iveta Šimčíková: Rekonštrukcia študovne odbornej literatúry v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave / Reconstruction of the study room of professional literature in the Juraj Fándly Library in Trnava /27

Milota Torňošová: Obnova Krajskej knižnice Ludovíta Štúra vo Zvolene pokračuje / The renovation of The Ludovít Štúr Regional Library in Zvolen continues /29

Kamil Beňko: Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu Obnova interiéru Podduklianskej knižnice vo Svidníku / The Art Support Fund is the main partner of the Interior Renovation Project of the Podduklianska Library in Svidník /31

Janka Bírová: Literárna explózia – Dni detskej knihy 2022 v Čadci / Literary explosion - Children's Book Days 2022 in Čadca /33

Z našich vydání / From our Editions

Iva Poláková: Nové knižničné publikácie z produkcie ŠVK Banská Bystrica v roku 2021 / New library publications from the production of SSL in Banska Bystrica in 2021 /37

Píše sa rok 2022 a my konečne po dvoch „obmedzených“ rokoch môžeme v knižniciach popustiť uzdu fantázie a s plnou silou sa pustiť do prípravy a realizácii nášho Týždňa slovenských knižníc (TSK). Týždeň, kedy to na celom Slovensku, vo všetkých typoch knižníc vrie zábavou, vravou, poučením, zaujímavosťami, vzdelávaním všetkého druhu... Tento rok je naozaj výnimočný. Ako sme informovali v prvom čísle bulletinu, slovenské knižnice sa prihlásili k výzve stať sa zelenými knižnicami. A práve zelená knižnica rezonovala ako hlavné motto TSK 2022, o čom verejnosti napovedal aj výstižný plagát. Ako napokon TSK dopadol, o tom sa s vami podelia vo svojich príspevkoch kolegovia z knižníc.

Rovnako ako TSK aj Dni detskej knihy sa v tomto roku uskutočnili v plnej sile. Medzi detských čitateľov sa rozbehli spisovatelia, ilustrátori, vydavatelia na Kysuciach, kde hosťiteľom tohto podujatia bola v máji Kysucká knižnica v Čadci.

Rok 2022 je v histórii mnohých našich knižníc rokom jubilujúcim. Jednou z knižníc, ktorá si pripomína úctyhodné sté výročie svojho vzniku, je Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, ktorej aj týmto srdečne blahoželáme a prajeme jej do ďalších rokov veľa nápadov, oduševnených pracovníkov, čítania chtivých čitateľov a hlavne osvietených podporovateľov.

Tešia nás aktivity knižníc aj v rámci ich projektovej činnosti zameranej na obnovu vlastných priestorov, čoho svedectvom sú aj príspevky niekoľkých z nich.

A samozrejme, nesmieme zabudnúť ani na pohľad zaujímavej osobnosti na našu prácu či plodné edičné počiny Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici.

Vážení čitatelia, verím, že každý z príspevkov druhého čísla Bulletinu SAK bude pre vás zaujímavý. Za každým z nich sa totiž skrýva niekoľko hodín, dní či dokonca mesiacov neúnavnej práce najprv kolektívu a neskôr (pri písaní) jednotlivca.

Vaša

*Zuzana Babicová
výkonná redaktorka*

ČLÁNKY/ MAIN ARTICLES

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC 2022 / THE WEEK OF SLOVAK LIBRARIES 2022

Mgr. Katarína Šušoliaková, Krajská knižnica v Žiline
susoliakova@krajsskakniznicazilina.sk

Abstract: *The main theme of the 23rd Week of Slovak Libraries was environmental protection. In addition to a number of traditional activities, libraries have prepared for the public a diverse range of educational and creative events focused on an environmentally responsible approach in our daily lives.*

Keywords: *The Week of Slovak Libraries, Slovak national event, ECO libraries*

Kľúčové slová: *Týždeň slovenských knižníc, celoslovenské podujatie, EKO knižnice*

Týždeň slovenských knižníc, celonárodné podujatie, tento rok s novým logom a pôvodným mottom Knižnice pre všetkých, sa konal v dňoch 28.2. – 6.3. 2022. Ambíciou jeho organizátorov, Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc, bola reakcia na naliehavú požiadavku súčasnej doby, ktorou je ochrana životného prostredia. Téma 23. ročníka TSK teda bola EKO knižnica so snahou poukázať na to, že knižnice sú miestom priateľ-

ským k ľuďom i k životnému prostrediu.

Vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia prebiehala pred a počas TSK masívna kampaň s pútavou „zelenou“ grafikou na podporu čítania, zvýšenia využívania a návštevnosti knižníc, ochrany životného prostredia vypožičiavaním kníh, ktorá bola rozdelená pre niekoľko cieľových skupín a s ktorou mohli knižnice pracovať podľa vlastného výberu, uváženia, potrieb. Z myšlienok kampane vyberáme:

Otvorenie TSK - Katarína Matušková, vedúca Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku

Prečo je knižnica skvelý nápad? Tisícny knih. Stovky žánrov. Finančné výhody. Nie je skvelé byť na okamih niekým iným? Alebo: Troška pátrania prináša dlhodobé výsledky. A navyše, pomôžete prírode. Knižnice majú tie pravé živiny pre vašu myseľ.

Otvorenie TSK mohli knihovníci a verejnosť sledovať na svojich počítačových obrazovkách online, 28. februára 2022. Moderovala ho Katarína Matušková, vedúca Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku, členka Správnej rady SAK, s prírodnou zeleňou v pozadí.

V úvode otvorenia 23. ročníka TSK sa knihovníckej komunite i širokej verejnosti prihovarila ministerka kultúry SR Natália Milanová. Spomenula, že ekológia ako hlavná téma TSK je signálom, že knižnice si uvedomujú jej spoločenskú naliehavosť. „Ochrana klímy je úloha každého z nás, musíme začať od seba a zodpovedný prístup uplatňovať aj v práci. Knižnice preto pri tejto téme majú dvojakú úlohu. Byť ekologicky udržateľnými pracoviskami a súčasne v tejto oblasti vzdelávať pros-

tredníctvom svojich rozmanitých aktivít a podujatí, zameraných na rôzne skupiny obyvateľov. Zelené knižnice majú obrovský potenciál stať sa významnou hybnou silou vo svete a vo vzdelávaní súčasných i budúcich generácií k ekologicky zodpovednému životu“. Ministerka označila knižnice za „príjemné útočisko v dnešnom, občas príliš hlučnom, rýchlym či virtuálnom svete. Sú tým kúzelným miestom pre každého, kto sa chce vzdelávať a prostredníctvom literatúry obohacovať svoj vnútorný svet a prežívanie“.

Knihovníkom a priateľom knižníc sa uprostred prírody prihovaril aj Ondrej Látka, predseda SAK, ktorý zároveň pripomenul, že SAK oslavuje 30. výročie svojho vzniku.

Počas otvorenia TSK tradične prebiehalo vyhlásenie výsledkov súťaže SAKAČIK, ocenenia SAK za aktívny knihovnícky počin. Ocenenie s finančnou odmenou 700€ získala Mestská knižnica Kysucké Nové Mesto za projekt Vernostná karta klub Magnus, ktorá zároveň získala od spo-

Otvorenie TSK, Natália Milanová, ministerka kultúry SR

ločnosti Ceiba knižničný vozík. SAK tiež odmenila dve z aktívnych knižníc, ktoré vyplnili dotazník podujatí pripravovaných počas TSK. 200 € na nákup v internetovom obchode www.ceiba.sk. získala od spoločnosti Ceiba Kysucká knižnica v Čadci a výherný poukaz v hodnote 250 € na nákup kníh z edície Kúzelné čítanie od spoločnosti Albi získala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Všetky knižnice, ktoré sa zapojili do TSK, mali aj tento rok pre svojich návštevníkov k dispozícii záložky kníhkupectva Martinus a eko batoh Idem do knižnice.

Paletu podujatí, pripravených počas tohtoročného TSK knižnicami, tvorili tradične besedy so spisovateľmi, ilustrátormi, prezentácie nových kníh, výstavy, súťaže, tvorivé dielne, burzy kníh, stretnutia so zaujímavými osobnosťami kultúrneho a spoločenského života... Dominantnou sa v súlade s hlavnou myšlienkou TSK však stala ochrana životného prostredia. Knižnice pripravili besedy s eko aktivistami, pracovníkmi slovenských národných parkov, eko influencermi, jaskyniarimi, ochranármi, výstavy kníh a výstavy výtvarných prác s tematikou ochrany životného prostredia, zážitkové čítania, eko tvorivé či recyklačné dielne s využitím použitých materiálov, eko kvízy a súťaže... a mnohé ďalšie aktivity.

Napr. prednášku pod názvom Meteorológia – veda minulosti, prítomnosti a budúcnosti so známou slovenskou meteorologičkou a klimatologičkou Miriam Jarošovou o meteorológii ako vede a o klimatických zmenách pripravila Knižnica Jána Kollára v Kremnici.

Plní zdravia a elánu - workshop s lesnou pedagogičkou a fytooterapeutkou Bertou

Staškovou o tom, ako si môžeme pomôcť bylinkami okolo nás, realizovala Zemplínska knižnica v Trebišove. Klub bylinkárov pri Krajskej knižnici P.O. Hviezdoslava v Prešove pripravil seminár Bylinky v gastrónómii a prednášku pre seniorov zameranú na zdravé stravovanie v súlade s prírodou Jedlo z pohľadu ekológie Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre.

Prednášku Med – superpotravina na každý deň spojenú s workshopom zameraným na výrobu sviečok pripravila Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, výstavu fotografií zvierat a živočíchov Divočina za rohom a výstavu ručne motaných bá-bik Motanky Knižnica pre mládež mesta Košice. Podujatie pre MŠ zamerané na priblíženie včelárstva a významu včiel pre ekosystém Včelár Jožko zorganizovala -- Hornonitrianska knižnica v Prievidzi, podobnú besedu O čom bzučia včely o živote včiel a o tom, čo sa deje vo včelom úli Podduklianska knižnica vo Svidníku. Včelám, dôležitým opelovačom v prírode, sa venovalo aj veľa ďalších knižníc.

V Mestskej knižnici v Piešťanoch slávnostne otvorili výstavu detských kníh tematicky zameraných na ekológiu Naše knihy, naša Zem a pripravili ekologický literárno-výtvarný workshop na motívy knihy Andrey Gregušovej Vincent. Mestská knižnica Kysucké Nové Mesto odštartovala nový cyklus Recyklačné dielne (každý piatok iné tvorivé dielne z recyklačných materiálov). Vzájomnú výmenu rastlín zorganizovali v Podtatranskej knižnici v Poprade.

Tréning pamäti pre najmenších, precvičenie pamäti hrovou a zábavnou formou, zameraný na ekológiu, zapamätanie si, na čo

slúžia rôzne smetné nádoby, ale aj názvoslovie z oblasti ekológie pripravila Krajská knižnica v Žiline.

Knižničnú mini Eko výzvu, ktorej cieľom je vzbudiť vo verejnosti záujem o problematiku životného prostredia, zverejnila Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave. Knižnica bude každých 14 dní na svojom facebooku a web stránke zverejňovať ďalšie výzvy (celkovo 10), zamerané na splnenie určitých úloh (napr. nákup ovocia a zeleniny bez mikroténových vrecúšok, zasadenie stromu a pod.). Plnenie úloh musia účastníci preukázať fotografiami. V závere knižnica ich plnenie vyhodnotí, z fotografií pripraví výstavu a najlepších účastníkov odmení.

Výstavu recyklovaných dekorácií a doplnkov Knihostena - šetrnejšie k životnému prostrediu pripravila Lubovnianska knižnica v Starej Lubovni.

Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite vo Zvolene v spolupráci s Fakultou Ekológie a environmentalistiky a OZ Genofond tradične zorganizovala Burzu vrúblov starých a krajových odrôd ovocných drevín.

Regionálne knižnice Žilinského samosprávneho kraja (Liptovská, Turčianska a Kysucká knižnica a Krajská knižnica v Žiline) po vzore Oravskej knižnice v Dolnom Kubíne spustili v rámci EKO výzvy službu elektronického čitateľského preukazu a v spolupráci so spoločnosťou KUBOMEDIA službu digitálnej detskej čítárne KUBO CLUB, ktorá umožňuje streamovanie detskej literatúry cez aplikáciu dostupnú v GOOGLE PLAY.

Mnohé z knižníc v rámci TSK odmeňovali najlepších čitateľov, najlepších knihov-

níkov, priateľov knižnice, vyhodnocovali literárne, čitateľské i výtvarné súťaže, odpušťali registračné poplatky či poplatky za nedodržanie výpožičnej lehoty.

Významnou v rámci TSK bola aj aktivita Je nás počuť, nad ktorou prevzala záštitu prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová. Knižnice Žilinského kraja si ju vyskúšali už minulý rok a tento rok k nej prizvali aj ostatné slovenské knižnice. Všetky zapojené knižnice (malé aj veľké, obecné, mestské, vedecké, univerzitné, regionálne aj krajské) v rovnaký deň a v rovnakom čase nahlas čítali pre ľudí v knižniciach i v uliciach, aby tak upozornili na dôležitosť čítania a krásu literatúry. To bolo aj motívom projektu, pretože **čím nás je viac, tým viac je nás počuť**. Čítalo sa pred knižnicami i v otvorených oknách knižníc, na uliciach i námestiach, v obecných rozhlasoch. Vysielalo sa naživo i streamovalo. S ohľadom na vážnosť medzinárodnej situácie väčšina knižníc čítala z tvorby ukrajinských autorov, či z literatúry s protivojnovou tematikou.

Myšlienku, že vypožičiavanie kníh v knižnici je najekologickejšou formou prístupu k príbehom a vzdelávaniu, sa slovenské knižnice usilovali ešte intenzívnejšie šíriť počas celého TSK, ktorého ďalší ročník úspešne zvládli. Správna rada Slovenskej asociácie knižníc ďakuje všetkým sponzorom a podporovateľom tohto celonárodného podujatia.

Vďaka knižniciam

rozkvitne
tvoja
mysel'
aj príroda

28.2. – 6.3.2022

#knižniceprevšetkých

 **Týždeň
slovenských
knižníc**

 Slovenská
asociácia
knižníc

 SSKK
Spoločnosť slovenských
knižničiarov a knižníc

 u. fond
na podporu
umenia

Z verejných zdrojov
podporil FPU ako
Hlavný partner projektu

 martinus

 Ceiba

 Albu

Mgr. Beáta Ocilková, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou

Abstract: *The Hornozemplín Library in Vranov nad Topľou commemorates the 100th anniversary of its establishment in 2022 year. The library has prepared a number of interesting events for its users on this occasion.*

Keywords: *jubilee, public library, history, Hornozemplínska library, Vranov nad Topľou*

Kľúčové slová: *jubileum, verejná knižnica, história, Hornozemplínska knižnica, Vranov nad Topľou*

„Vranovská knižnica píše v tomto roku svoj storočný príbeh. Prežila krásne aj náročné desaťročia. Dnes je centrom stretnutí a právom jej patrí status dôležitej kultúrnej inštitúcie, ktorú nenavštevujú len obyvatelia mesta, ale celého regiónu a vďaka kvalitným výsledkom ju poznajú aj knižnice v zahraničí. Teší ma, že po rokoch, keď svoje služby poskytuje v nevyhovujúcich prenajatých priestoroch Domu kultúry, jej vďaka plánovanej veľkej investícii vytvoríme moderné zázemie v nových priestoroch, ktoré si naozaj zaslúži.“

Predseda Prešovského samosprávneho kraja Milan Majerský

Vranovská knižnica si v tomto roku pripomína 100 rokov svojej existencie. Ak by sme išli ešte hlbšie do histórie, zistili by sme, že jej dejinný príbeh začal písať svoje prvé kapitoly už v polovici 19. storočia. Pravdivosť týchto slov potvrdzuje aj fakt z roku 1854, keď vzniklo vranovské kasíno, ktoré okrem zábavnej, čitateľskej a vzdelávacej funkcie plnilo aj úlohu „národnostnú“. Pre „nestarnúcu jubilantku“ bol ďalším medzníkom rok 1890, keď na pôde kasína začala fungovať ako prvá ľudová

knižnica pre verejnosť. Keďže prispievala k hungarizácii domáceho obyvateľstva, krátko po vzniku prvej Československej republiky (1918 – 1938) bolo o jej osude rozhodnuté a v závere roka 1921 bol majetok kasína a čitateľského spolku odpredaný na verejnej dražbe.

Kľúčovým bol prvý knižničný zákon č. 430/1919 Sb. o verejných knižniciach obecných, prostredníctvom ktorého vznikla matičná knižnica, ktorá do roku 1925 nahrádzala verejnú obecnú knižnicu. Pamätným dňom otvorenia knižnice vranovských matičiarov sa tak stal 1. apríl 1922.

Napriek tomu, že sa v živote knižnice striedali obdobia lepšie s horšími, menili sa zriaďovatelia i názvy, dôležité vždy bolo, že úroveň ponúkaných služieb knižnice neustále rástla, pretože za jej napredovaním ustavične stáli ľudia, ktorí milujú knihy a ktorým vždy záležalo na tom, aby bohatstvo v nich ukryté šírili a odovzdávali ďalším generáciám.

Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou je jednou z ôsmich knižníc patriacich do zriaďovateľskej pôsobnosti PSK. Plní aj úlohu mestskej knižnice, ktorá v priebehu roka pripravuje celú škálu pod-

ujatí a aktivít na podporu čítania pre všetky vekové kategórie. Hrdí sa tiež titulom Knižnica roka 2018 v kategórii regionálna knižnica, a to na základe spoločnej nominácie Ministerstva kultúry SR, Slovenskej národnej knižnice v Martine a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

V rámci osláv storočnice sprístupnila výstavu s názvom *100 rokov vzniku verejnej knižnice vo Vranove nad Topľou*. Tvoria ju tematické fotografie, dokumenty a knižné artefakty, ktoré dotvárajú jej históriu. K výstave bol vydaný bulletin, ktorý ponúka čitateľom prierez dejinami knižnice a jej súčasné poslanie a aktivity.

Vzácné jubileum si knižnica pripomína počas celého roka príležitostným logom. Pre všetkých čitateľov a priateľov knižnice je pripravený kvíz k výročiu na web stránke www.kniznicavranov.sk, v ktorom môžu

vyhrať knižné ceny. Darčkový poukaz na zápis nového čitateľa, ktorý navštívi knižnicu prvý pracovný deň v mesiaci, dostane návštevník priamo v knižnici alebo prostredníctvom online registrácie. Pre deti sú hravou formou vydané tematické omalovánky o knižnici. Knižnica vydala k jubileu stolové a nástenné kalendáre, ktoré pri tejto príležitosti darovala čitateľom, spolupracovníkom a partnerom. Výrobky z 3D tlačiarne sú vytlačené pre deti v podobe záložiek, srdiečok a spon.

Živé rozhovory a pozdravy spisovateľov a priateľov knižnice sú sprístupnené prostredníctvom online vysielania: <https://www.youtube.com/watch?v=GVZS1l3BrqA>.

Knižnica tiež pripravuje novú publikáciu *100 rokov verejnej knižnice vo Vranove nad Topľou: Príbeh bibliotéky, jednej z mno-*

Žijúce riaditeľky vranovskej knižnice zľava (Margita Foberová, Tatiana Koščová, Danka Molčanová, Emília Antolíková)

hých, a predsa výnimočný... (1922 – 2022).

V rámci osláv bola vo štvrtok 31. marca v knižnici moderovanou diskusiou priblížená v medailónoch riaditeľiek história a súčasnosť knižnice. Na stretnutie prijali pozvanie 4 žijúce riaditeľky, ktoré sa podelili s nezabudnuteľnými spomienkami a s dôležitými pracovnými medzníkmi. Podujatie viedol historik Martin Lupčo, rodený Vranovčan, žijúci v Ružomberku.

V piatok 1. apríla prijal knihovník v Obradnej sieni Vranova nad Topľou primátor mesta Ján Ragan. Slávnostným aktom, prihovorom a zápisom do pamätnej knihy mesta vyjadril poďakovanie súčasným i bývalým riaditeľkám a pracovníkom knižnice. Poďakoval všetkým osobnostiam vranovskej knižnice, zriaďovateľom aj donorum, jej súčasnej riaditeľke Danke Molčanovej, ako aj bývalým riaditeľkám Emílii Burdovej, Margite Foberovej, Tatiane Koščovej a Emílii Antolíkovej, pracovníkom knižnice, návštevníkom aj priateľom, ktorí jej na ceste k čitateľovi a ku knihe akýmkoľvek spôsobom pomohli a stále pomáhajú.

Primátor mesta odovzdal súčasnej riaditeľke Danke Molčanovej pamätnú plaketu, ktorú pri príležitosti 100. výročia otvorenia prvej verejnej knižnice v meste udelil Hornozemplínskej knižnici vo Vranove nad Topľou.

Popoludní sa v Hornozemplínskej knižnici uskutočnilo slávnostné stretnutie k 100. výročiu, za účasti pozvaných hostí. Podujatie sa konalo pod záštitou predsedu Prešovského samosprávneho kraja Milana Majerského. Stretnutia sa zúčastnili primátor mesta Ján Ragan, vedúca odboru kultú-

Predseda SAK Ondrej Látka a riaditeľka HK Danka Molčanová

Pracovníci HK v obradnej sieni mesta, prijatie primátorom mesta Vranov n. T.

ry Prešovského samosprávneho kraja Emília Antolíková, predseda Matice slovenskej Marián Gešper, poslanci Prešovského samosprávneho kraja, prednosta Okresného úradu Alfonz Kobielsky, riaditeľka vranovského archívu Daniela Ihnátová, predseda Slovenskej asociácie knižníc Ondrej Látka, predsedníčka pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Monika Naštická, riaditelia knižníc PSK, riaditelia kultúrnych inštitúcií, stredných, základných, materských a umeleckých škôl v regióne a ďalší hostia. Programom sprevádzala moderátorka RTVS Zuzana Belková. V literárno-hudobnom pásme vystúpili bratislavskí umelci Štefan Bučko a Andrea Bučko. Dejiny knižnice odprezentoval historik Martin Lupčo. Súčasťou osláv bolo medzinárodné podujatie pre deti Noc s Andersenom, ktoré sa nieslo v duchu jubilea a bolo určené na podporu čítania detí. Rozprávková noc bola plná zážitkov, dobrodružstiev, kreativity a súťaží.

Predseda Matice slovenskej Marián Gešper udelil *Cenu Matice slovenskej* Štefana Moyzeša a Karola Kuzmányho Horno-

zemplínskej knižnici za zásluhy pri rozvoji národnej kultúry. Záznam z oslavy storočnice vranovskej knižnice je k dispozícii na <https://www.youtube.com/watch?v=I7BB-FxEIXA8>.

Knižnica vďaka projektovej finančnej pomoci môže rásť, realizovať svoje aktivity, a tak v oveľa väčšej miere naplňovať svoje zámery, poslanie a iné komunitné činnosti. Darí sa jej realizovať mnohé podujatia a aktivity na podporu čítania z podporených projektov, ako sú Komunitná knižnica, vzdelávanie cez Erasmus+, Letné štvrťky a Letný tábor pre deti a aktivity v Makerspace – priestore na kreativitu. Zorganizovala aj stretnutia knižničných klubov tínedžerov, rodičov a seniorov, súťaží v tvorbe komiksov a ďalšie aktivity. Chce pokračovať v podujatiach na podporu čítania, ako sú Čítačka s písáčkou, Komiksiáda, Vranovské knihodni, Ateliér duše či Tréningy pamäti, v podujatiach určených pre deti, mládež i dospelých. Viziou do ďalších rokov je zvyšovanie úrovne vzdelávania, tak čitateľov, ako aj zamestnancov knižnice.

Riaditelia spriaznených knižníc

Realizáciou jedného z najväčších kultúrnych projektov župy za ostatné roky – celkovej modernizácie budovy, kde bude sídliť aj Hornozemplínska knižnica, získa táto inštitúcia nevyhnutnú pridanú hodnotu. Rozšíri sa jej kapacita výpožičnej plochy z terajších 830 metrov štvorcových na podla štandardov stanovených 1400 m². Zároveň realizuje aktivity projektu s názvom Multifunkčné centrum 4.0, na ktorý získala takmer 595-tisíc eur z európskych fondov. Služiť má na zlepšenie podmienok

detí a mládeže z marginalizovaných skupín a ich začlenenie do spoločnosti.

Okrúhle výročie je dôvodom zhrnúť radosti a starosti, ktorými knižnica počas svojej histórie prešla, a zároveň sa tešiť z projektu rekonštrukcie a modernizácie budovy pre knižnicu, ktorý bude v nasledujúcich mesiacoch realizovaný. Zostáva veriť, že vízia, ktorá sa stáva realitou, dá knižnici vo Vranove nový rozmer a návštevníkom vyššiu kvalitu služieb.

NAŠA ANKETA: POHLAD NA PROFESIU KNIHOVNÍKA

POZNÁVANIE INFORMAČNÝCH ZDROJOV JE PERMANENTNÝ PROCES / LEARNING ABOUT INFORMATION SOURCES IS A PERMANENT PROCESS

Už vyše tri desaťročia pôsobí **PhDr. Juraj Zajonc, CSc.** – v súčasnosti ako samostatný vedecký pracovník – v Ústave etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i. Do vtedajšieho Národopisného ústavu SAV (NÚ SAV) nastúpil v roku 1988 po štúdiu národopisu na Katedre etnografie a folkloristiky FFUK. Aktuálne sú hlavnými témami jeho vedeckej práce tradičná textilná kultúra Slovenska a sociálno-kultúrne kontexty súčasných sviatkov. No podieľal sa aj na skúmaní dejín slovenskej etnológie v 20. storočí, dekoratívneho prejavu vidieckych komunít, premien tradičných foriem hmotného kultúrneho dedičstva a to najmä ako vedúci a spoluriešiteľ vedeckých projektov podporovaných Vedeckou grantovou agentúrou MŠVVŠ SR a SAV (VEGA). Zaoberal sa aj otázkami informačno-dokumentačných činností so zameraním na budovanie elektronických databáz v etnológii. Bol v tíme tvorcov dvojzväzkovej *En-*

cyklopédie ľudovej kultúra Slovenska (1995) ocenej Medzinárodnou cenou etnologických a antropologických štúdií, cenami SAV i Literárneho fondu, ako aj spoluautorom elektronickej encyklopédie *Tradičná ľudová kultúra slovom a obrazom* (2012). Získal niekoľko cien Národopisej spoločnosti Slovenska, ako autor za monografie *Premeny vlákna* (2012) a *Svätí s menom Valentín a sviatky zamilovaných* (2021). Bol tajomníkom vedeckej rady ÚESA SAV, členom Snemu SAV a dnes je predsedom vedeckej rady pre etnológiu Slovenského národného múzea. Pôsobil aj ako pedagóg na Vysokej škole výtvarných umení, kde teoreticky i prakticky vyučoval dejiny textilu a tradičné ručné textilné techniky. Spolupracuje tiež s odborníkmi z oblasti archeológie, reštaurovania textilu, muzeológie a formou prednášok i publikácií sa venuje aj popularizačným aktivitám.

Vďaka riešeniu projektov zameraných sa

budovanie odborných databáz na pracovisku a taktiež s ohľadom na širokú škálu rôznorodých informačných zdrojov, ktoré využíva, mu nie je cudzí ani problém knižnično-informačného zabezpečenia vedeckovýskumnej práce.

• **Prezradte, aká bola vaša cesta k národopisu?**

Prvým podnetom bol kontakt s tradičnými ručnými textilnými technikami v rodinnom prostredí – v generácii mojich starých rodičov. Už vtedy ma zaujalo, na aké rôznorodé druhy textilu sa môže zmeniť obyčajná niť. Preto som začal cielene vyhľadávať ľudí – boli to najčastejšie ženy – so znalosťami a praktickým skúsenosti v tejto oblasti. S takto získanými poznatkami som začal štúdium národopisu, počas ktorého som spoznával aj kultúrne, historické i sociálne kontexty javov, ktoré som zažil v bežnom živote. Textilná kultúra ostala dodnes jednou z hlavných oblastí môjho vedeckého záujmu o tradičnú kultúru a kultúrne dedičstvo Slovenska.

• **Ako si spomínate nielen na svoje prvé stretnutia s knižnicou, knihovníkmi, ale aj v neskoršom období počas štúdia na fakulte?**

Ako každé školopovinné dieťa som v Nitre, odkiaľ pochádzam, navštevoval ako čitateľ detskej literatúry okresnú knižnicu. Kontakt s ňou som nestratil ani na vysokej škole. Pre štúdium národopisu bolo totiž typické, že sme nemali k dispozícii žiadne učebné texty alebo skriptá a preto sme okrem prednášok čerpali poznatky priamo z vedeckých publikácií. Hneď na začiatku štúdia sme sa museli zorientovať

nielen v tom, kde sú aké knižnice, ale aj v ich katalógoch, aby sme vedeli literatúru, ktorá bola v Bratislave už vypožičaná a nedostupná, získať v mimo bratislavských knižniciach. Tak som sa napríklad pri hľadani *Teórie národopisu* folkloristu Andreja Melicherčika dostal do Archeologického ústavu SAV, ktorý vtedy sídlil na Nitrianskom hrade. Priamy kontakt s odbornou literatúrou ma nielen naučil využívať na štúdium priestory Univerzitetnej knižnice, ale predovšetkým neustále spoznávať a efektívnejšie využívať jej fondy a služby. Dôležitú úlohu v tom zohrávala – a je tomu tak dodnes – priama komunikácia s pracovníkmi knižnice.

• **Po nástupe do vtedajšieho Národopisného ústavu SAV ste sa aktívne zapojili do vedeckovýskumnej činnosti pracoviska. Kde a s akým úspechom či ťažkosťami ste vyhľadávali informačné zdroje?**

Do ústavu som prišiel, keď sa tu pripravovala spomenutá *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska*. Išlo o syntézu dovedajších poznatkov slovenskej etnografie a folkloristiky (spolu tvorili odbor nazývaný národopis – dnes etnológia) o ľudovej kultúre Slovenska, teda najmä o tradičnom spôsobe života obyvateľov dedín. Východiskovým zdrojom údajov etnologického bádania je terénny výskum, teda predovšetkým rozhovory s ľuďmi, pozorovanie ich konania, poznávanie ich motívácií atď. Preto som ako spoluautor hesiel encyklopédie okrem výskumných správ z terénnych výskumov z archívu NÚ SAV siahal aj po etnologickej literatúre. Vďaka tomu, že ústav má vlastnú rozsiahlu knižnicu, nebol problém s jej dostupnosťou. Ďalšími spoľahlivými

zdrojmi publikácií bola Ústredná knižnica SAV, Univerzitná knižnica i Slovenská národná knižnica v Martine. Ak témy môjho záujmu vyžadujú publikácie zo zahraničia, v spolupráci s knihovničkou ústavu sa mi darí väčšinu z nich získať prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby. Na vyhľadávanie relevantných zdrojov využívam aj internet, napríklad databázy digitalizovaných dokumentov zahraničných knižníc, ale aj takto dostupné zbierky múzeí na Slovensku i v zahraničí.

• *Desaťročia bádateľskej práce prinieslo aj pozoruhodné a ocenené výsledky. Okrem iného ste sa cielene venovali aj budovaniu špeciálnych etnologických databáz. Čo vás podnietilo k tomuto kroku, že ste sa stali aj vedúcim týchto projektov?*

Bola to zhoda okolností. Keď som nastúpil do Národopisného ústavu SAV, začínalo sa tu práve s budovaním celoslovenského centra informácií o ľudovej kultúre, na ktorom mali spolupracovať aj ďalšie inštitúcie, ktoré zbierali a uchovávali tento druh údajov. Aj preto, že som vďaka môjmu otcovi, ktorý bol zoológ, spoznal, že súčasťou každého vedného odboru sú informácie, poznatky tvoriace systém, zaujala ma možnosť pracovať v tejto oblasti aj v etnológii. Už na vysokej škole sme spoznávali význam spracovania údajov vo forme vedeckej klasifikácie, napríklad ako interpretačného nástroja a taktiež ako nástroja na prístup k informáciám, údajom v rámci informačno-dokumentačných činností. Vzhľadom na skutočnosť, že v polovici 90. rokov začali aj do tejto oblasti vstupovať počítače, snahou ústavu bolo budovať

elektronické katalógy k fondom textových a obrazových dokumentov. Moje pôsobenie v tejto oblasti bolo predovšetkým érou hľadania a overovania vhodných postupov, riešení v etnologickej dokumentačnej praxi, pomerne komplikovaných otázok odbornej terminológie atď. Čiastočne na riešení týchto otázok participujem dodnes. Aktuálne v rámci projektu VEGA zameraného na inovácie tradičnej kultúry, ktorý vediem. Jedným z jeho z cieľov je vytvoriť tematické virtuálne súbory digitalizovaných dokumentov z archívu ÚESA SAV a overiť optimálne postupy automatizovaného vyhľadávania údajov v takýchto dokumentoch.

• *V súčasnosti ste napríklad spoluriešiteľom projektu o zmenách sviatkovej kultúry na Slovensku v 21. storočí, ktoré sú spojené s procesom eventizácie. Máte niekedy čas a chuť siahnuť aj po inej než odbornej literatúre?*

Nie som vášnivým čitateľom beletrie. Radšej relaxujem a spoznávam pestrosť vnímania sveta v rozhovoroch s blízkymi, ale aj novými ľuďmi. Aj keď siahnem po knihe, rád pokračujem v tomto poznávaní doby, spoločnosti, udalostí cez reálne príbehy, sledovaním mne známych udalostí očami rozličných ľudí. Preto mám rád literatúru faktu a životopisnú literatúru. Posledná kniha, ktorá ma zaujala, poučila a taktiež pobavila mala názov *Na ceste k poznaniu* a obsahovala rozhovory s historikom Dušanom Kováčom.

S PhDr. Jurajom Zajoncom, CSc. sa rozprávala PhDr. Ludmila Čelková

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC V HYBRIDNEJ FORME / THE WEEK OF SLOVAK LIBRARIES IN HYBRID FORM

Tento rok sme TSK v Univerzitej knižnici UNIZA pripravili v krátkom čase po uvoľnení opatrení s využitím všetkých metód, ktoré nás naučila doba a univerzitné prostredie. Návrat vysokoškolákov, teda našej hlavnej cieľovej skupiny, sa konal až týždeň po TSK. Zvolili sme formy prednášok a iných podujatí tak, aby sa striedali virtuálne stretnutia s tými reálnymi.

Nosná téma „zelené knižnice“ bola zastúpená viacerými spôsobmi. Zaujímavá je analógia na tému zelených knižníc, ktorá vyplynula z jednej našej odbornej prednášky venovanej téme zelených striech. Vedecký pracovník zo Stavebnej fakulty UNIZA Ing. Juráš, PhD. hneď v úvode upozornil, že lingvisticky je správne „zelená strecha“ vtedy, ak je to strecha natretá na zeleno. Ak nechceme preložiť tento zaužívaný termín natvrdo z angličtiny, mali by sme pre správnosť významu používať termín „vegetečná strecha“. No a analógia je, že ak má knižnica zelenú farbu fasády,

ako napríklad tá naša, nemusí byť nutne zelená s významom správať sa ekologicky. Napriek tomu sa mnohé knižnice na Slovensku správajú a správali šetrne k životnému prostrediu dávno predtým, než sa téma stala trochu trendy na jednej strane a na strane druhej nevyhnutnosť, ak chceme kvalitu života na Zemi zachovať.

TSK 2022 sme vnímali ako šancu prispieť ku zdieľaniu prístupov a odporúčaní, čo sa dá relatívne jednoducho urobiť, zachrániť, odľahčiť ťažko skúšanej klíme a životnému prostrediu celkovo. Žilinská univerzita má viac študijných odborov a výskumných oblastí, kde sa realizuje výučba aj výskum zaujímavých tém. Do nášho programu sa tak dostali užitočné popularizačné prednášky na tému vegetačných striech a domových fasád, prednáška o obnoviteľných zdrojoch energie a prezentácia vynikajúcej práce Výskumného ústavu vysokohorskej biológie UNIZA v Tatranskej Javorine.

O témy bol veľký záujem, priemerne bolo pripojených cez aplikáciu MS Teams viac ako 50 účastníkov a diskusia ku každej zvolenej téme bola intenzívna. Prednášky si v zázname môžete pozrieť na facebooku Univerzitej knižnice UNIZA. V prípade konkrétnych otázok na autorov prednášok vieme sprostredkovať kontakt.

Druhou zaujímavou časťou TSK bola náš malý príspevok ku recyklácii. Vyhľadali sme zbierku literatúry, ktorú už zamestnanci a študenti univerzity nepotrebnú v domácnosti. V zmysle hesla, že každá kniha si nájde svojho čitateľa sa do knižnice

dostalo viac ako 350 kníh od necelej dvadsiatky darcov. Všetkým patrí veľká vďaka a uznanie. O knihy bol okamžitý záujem. Čitatelia knižnice si knihy rozobrali a čo zostalo, dopĺňame do našej knižnej budoj, kde sa taktiež dlho nezohrejú.

Dobre ciele malé aktivity môžu mať znásobený efekt. Takou bola naša výstava literatúry na tému ekológie z fondu UK ŽU. Pozvali sme na ňu stredné školy a vzniklo zaujímavé stretnutie a debata o životnom prostredí, o ktoré majú stredoškólači úprimný záujem.

Zo sprievodných akcií bol záujem o literárny kvíz, odborné webináre o publikačnej činnosti a fotografickú súťaž na tému zelený knihovník. Naši kolegovia prezentovali, ako sa vedie ekologicky prepraviť do a z práce. Pevne veríme, že téma ekológie bude aj v našich pracovných životov stále prítomná a bude transformovať procesy aj technické zázemie knižníc.

PhDr. Alena Mičicová

Univerzitná knižnica Žilinskej univerzity

**Vedecký výskum vo vysokohorskom
prostredí a ochrana prírody v praxi
03.03.2022**

BOHATÉ AKTIVITY VEREJNEJ KNIŽNICE MIKULÁŠA KOVÁČA POČAS TÝŽDŇA SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC 2022 / EXTENSIVE ACTIVITIES OF THE MIKULÁŠ KOVÁČ PUBLIC LIBRARY DURING THE WEEK OF SLOVAK LIBRARIES 2022

Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici (VKMK) sa každoročne zapája do celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc (TSK). Po nútenej pauze v realizácii „živých podujatí“ pre rôzne cieľové skupiny návštevníkov, sme uvítali možnosť realizovať toto celoslovenské podujatie s „otvorenými bránami knižnice“.

„Eko témy“, ktorú odporučila Slovenská asociácia knižníc (SAK), sme sa chopili s nadšením a bola nám inšpiráciou pri príprave a realizácii podujatí počas celého týždňa. Zamerali sme sa na deti predškolského veku a žiakov základných škôl. Práve tieto skupiny uvítali možnosť po dlhom čase navštíviť knižnicu. Záujem zo strany pedagógov o živé, moderované podujatia a besedy bol obrovský. TSK sme odštartovali veľkolepo video pozdravom na sociálnych sieťach, kde na aktivity do knižnice

pozyvali obľúbení slovenskí autori: Petra Nagyová - Džerengová a Branislav Jobus. Podujatia prebiehali na všetkých piatich pracoviskách knižnično-informačných služieb.

Pobočka Sídliko

Deti základných škôl besedovali s prizvanými odborníkmi zo spoločnosti Marius Pedersen, ktorí im vysvetlili, ako správne triediť odpad a ako sa šetrne správať k životnému prostrediu. Najmenšie deti sa potešili stretnutiu s autorkou detských kníh Zuzanou Kubašákovou v rámci pravidelného Rozprávkového čítania. Kniha Soplík Lolík je inšpiratívnym čítaním a malých poslucháčov s rodičmi určite pobavila. Žiaci 2. stupňa ZŠ zažili pútavé rozprávanie s pracovníkmi Národného parku Nízke Tatry na tému: „ako putujú vodné kvapky“ v našej prírode.

Pobočka Fončorda

Tradične boli pripravené podujatia venované marcu - mesiacu knihy zamerané na podporu čítania, pestovanie čitateľských návykov, vzťahu ku knižnici. Deti z okolitých základných škôl sa tešili na podujatia: *Marec s Čitkom*, *S Čitkom v kráľovstve kníh*, či *Rozprávkové dopoludnie s autorkou detskej literatúry Zuzanou Kubašákovou* a jej knihami pre najmenších.

Pobočka detskej literatúry

Pripravila dve podujatia. Deti materských škôl sa tešili zo zážitkového podujatia spojeného s výtvarnými aktivitami na motívy knihy: *Filoména už nechce byť ako korytnačka*.

4.3.2022 sa v pobočke stretli viacerí autori: **Marek Pivoluska**, **Terézia Králiková**, **Zuzana Kubašáková**, **Viera Kučerová** a deťom čítali v rámci projektu: „*Celé Slovensko číta deťom*“.

Pobočka Sásová

Obogatnením pestrého programu pre ma-

lých čitateľov bola ilustračná súťaž na motívy kníh Kláry Jarunkovej pri príležitosti 100. výročia narodenia spisovateľky. Podujatie sme realizovali v spolupráci s Mestskou knižnicou Piešťany.

O odhodenej plastovej fľaši z knihy rozprávok Škriatok, Víla a Hviezdička besedovala spisovateľka Zuzana Kubašáková v piatok 4.3.2022 dopoludnia.

Pobočka Centrum

Pre milovníkov cestovania a fotografovania bola určená beseda: *Potulky svetom s cestovateľom: India známa-neznáma* s Mgr. Zdenkou Chalachanovou, ktorá sa podelila o svoje zážitky s dospelým publikom.

V rámci inštruktážneho workshopu predstavila knihovníčka Janette Zacharová nové technické pomôcky pre slabozrakých a nevidiacich návštevníkov knižnice, ktoré pribudli do knižnice vďaka projektovým aktivitám (digitálne lupy, MP3 prehrávače a prenosné rádiá na sťahovanie zvukových kníh).

Prezentačné aktivity boli pripravené aj na sociálnych sieťach knižnice: **FB, Instagram a YouTube**, ktoré pravidelne prinášajú svojim sledovateľnom aktuálne novinky zo života knižnice, reagujú na výročia literárnych osobností, ponúkajú prehľad knižných noviniek, rôzne súťaže a pod.

Nechýbali komunitné aktivity tvorivého charakteru

V rámci komunitných - klubových aktivít sa v knižnici pravidelne stretávajú a tvoria dva výtvarné kluby amatérskych výtvarníkov: **Ateliér 3 G** (vedie Ester Luptáková) a **Art klub 9+** (vedie akademická maliarka Zdenka Peerová). Zdieľajú spoločnú radosť z výtvarnej tvorby, vymieňajú si skúsenosti a zmysluplne trávia čas v príjemnom prostredí knižnice. Seniori tvoria aj v **Klube**

paličkovaní a Klube ENKASEN - tvorivá enkaustika (maľovanie horúcim voskom) a tak tomu bolo aj počas TSK. Sprievodným podujatím bola **výstava z tvorby talentovanej výtvarníčky Zuzany Sámelovej – Sila farieb**, nainštalovaná v pobočke Fončorda.

Zaujímavé akcie pre verejnosť

Ako už tradične knižnica počas celého týždňa ponúkala bezplatnú registráciu nových čitateľov, bezplatné vrátenie upomínaných kníh, odpustenie poplatkov za upomienky z omeškania, množstvo knižných noviniek na všetkých pobočkách knižnice. Istým lákadlom pre návštevníka bola zaujímavá akcia: „**Skoč si po knihu**“, ktorá vzišla so spolupráce s najväčším športovo - zábavným parkom BOUNCE PARK 17 v Banskej Bystrici. K **bezplatnej registrácii ku každému čitateľskému preukazu čitateľ** dostal navyše poukaz na hodinový platený vstup a hodinový vstup zdarma.

Pracovníci Verejnej knižnice Mikuláša Kováča veria, že pripravenými podujatiami a aktivitami spestrili prvý marcový týždeň všetkým svojim návštevníkom a čitateľom. Knižnica ožila, deti odchádzali z knižnice šťastné a obohatené o pekné zážitky. Zaregistrovali sme 320 nových čitateľov a týždeň slovenských knižníc sme ukončili s pocitom a vedomím, že „*naša práca má zmysel*“.

Mgr. Soňa Šóky, PhD.

Verejná knižnica M. Kováča v Banskej Bystrici

Týždeň slovenských knižníc 2022 reagoval na naliehanie súčasnej doby a potreby ochrany životného prostredia. V súvislosti s touto témou sa v Mestskej knižnici L. Štúra v Bánovciach nad Bebravou konal dňa 23.3.2022 workshop pre verejnosť s názvom Ide to aj bez odpadu. Tento interaktívny seminár viedla hostka Martina Novotová za občasnej asistencie Martina Gajdoša. Oba sú majiteľmi bezobalového obchodu v Trenčíne, ktorého poslaním je podieľať sa na znižovaní množstva vyprodukovaného odpadu, a to hneď - pri nákupe. Hlavnými témami bola udržateľnosť, ekologická stopa a eliminovanie konzumu.

Maťka nám tiež ozrejmla s tým súvisiaci Deň zúčtovania (Earth overshoot day). Ide o dátum, kedy každoročne spotrebujeme zdroje na Zemi. Tento dátum sa však každým rokom blíži rýchlejšie, čo konštatuje štúdia medzinárodnej výskumnej organizácie Global Footprint Network. Prítomní účastníci sa najskôr predstavili a uviedli tiež informáciu, či žijú v meste alebo na dedine, čím sa otvorila téma udržateľnosti. Veľa sme sa dozvedeli aj o ekologickej stope, niekedy nazývanej aj uhlíková stopa, ktorá predstavuje metódu merajúcu vplyv

ľudských aktivít na planéte Zem. Po vzdelávaní si Maťka pre prítomných pripravila Eko kvíz, v ktorom si mohli overiť svoje vedomosti z rôznych oblastí. Po kvíze nasledovala ešte diskusia a vymieňanie si osobných skúseností s hosťami. Situácia na našej planéte, ale aj na Slovensku, nie je z hľadiska našej ochrany prírody a jej zdrojov veľmi priaznivá, preto by sme si mali uvedomiť, že k zlepšeniu môže prispieť každý z nás. Či už budeme chodiť viac peši, na bicykli alebo nebudeme podliehať krátkodobému pokušeniu pri nákupe nepotrebných vecí. Toto správanie bude mať za následok nielen dobrý pocit a finančné úspory, ale najmä odľahčenie našej planéty. V rámci prednášky sme sa oboznámili aj s mnohými tipmi a návodmi, ako eliminovať odpad v bežnom živote. Podujatie finančne podporila Asociácia slovenských knižníc dotáciou vo výške 100 €. Sme vďační, že aj prostredníctvom tejto podpory sa Mestskej knižnici L. Štúra v Bánovciach nad Bebravou podarilo uskutočniť ďalšiu z aktivít zameranú na environmentálne témy.

*Jarmila Mikulová,
Mestská knižnica L. Štúra
Bánovce nad Bebravou*

ZLAVOVÉ KUPÓN Y NEMUSÍTE ZÍSKAŤ LEN V OBCHODE / YOU DON'T HAVE TO GET DISCOUNT COUPONS ONLY IN THE SHOP

V roku 2019 sme v Mestskej knižnici Kysucké Nové Mesto založili Klub Magnusa. Ako každý klub má svojho maskota Magnusa a každý jeho člen má možnosť zúčastňovať sa rôznych súťaží a podujatí realizovaných v oddelení literatúry pre deti a mládež.

Výhody členstva v Klube Magnus spočívajú v:

- získaní a upevnení čitateľských zručností,
- účasti na podujatiach knižnice,
- možnostiach zapojenia sa do rôznych vernostných akcií a súťaží knižnice.

Členovia klubu sú adresne oslovení ohľadom pripravovaných akcií mailom.

V neposlednom rade traja z mladých používateľov knižnice môžu získať striebornú, zlatú a platinovú vernostnú kartu, ktorá obsahuje niekoľko hodnotných benefitov. Zlatá, strieborná a platinová vernostná karta je udelená v decembri najaktívnejším používateľom – členom Klubu Magnus. Aktivitu meriame nielen podľa počtu vypožičaných kníh ako pri Kráľovi čitateľov, ale najmä podľa počtu návštev knižnice za jeden kalendárny rok a účasti na podujatiach a v súťažiach. Vernostná karta má formu zľavovej knižky, ktorej výhody môže majiteľ použiť podľa vlastného uváženia.

Prehľad benefitov:

- vstup s celou triedou na hodinu výtvarnej výchovy u akademického maliara Pavla Mušku,

- vstup s celou triedou na podujatie knižnice pod názvom Časová kapsula, kedy budú žiaci do špeciálnej skrinky ukladať zaujímavé odkazy,
- vstup zdarma do Kysuckej hviezdárne v KNM,
- vstup zdarma do Kaštieľa Radola,
- vstup zdarma na divadelné predstavenie Kultúrno-športového strediska KNM,
- voľný lístok na Cestu rozprávkovým mestom, ktorú organizuje CVČ KNM,
- ročné predplatné mesačníka Zvesti KNM,
- ročný členský poplatok v knižnici zdarma,
- audiencia u primátora,
- autogram od miestnych raperov Roka a Koka,
- ukážková hodina jogy,
- ukážková hodina thajského boxu,
- ukážková hodina juda,
- umelecká fotografia u profesionálnej fotografky,
- ukážka kynologického výcviku psov.

Tieto benefity sú pre jednotlivé vernostné karty rôzne kombinované, platinová obsahuje všetkých 15. Po uplatnení benefitu, organizácia zľavu z knižky vytrhne. Na každej zľave je uvedený kontakt na zodpo-

vednú osobu. Benefit je platný jeden rok, následne môže používať zabojovať svojou aktivitou o ďalšiu kartu.

V súčasnosti adresne oslovujeme výhercov kariet (bol covid, tak sme sa obávali, či niekde nezapadli prachom) s aktuálnou ponukou podujatí zapojených organizácií a pripomíname im možnosť využitia benefitov. Napr. počas prázdnin sme čitateľov upozornili, že sa koná vo hvezdárni Prázdninové pozorovanie nočnej oblohy, zaujímavá výstava v Kaštieli Radoľa s názvom Svet Harryho Pottera.

Cielom našej aktivity je zvyšovanie záujmu o čítanie a zároveň zmysluplné trávenie voľného času nielen v knižnici, ale i v iných kultúrnych, športových a spoločenských inštitúciách v regióne. Projekt je finančne nenáročný, ide o spoluprácu na recipročnej báze. Cieľovou skupinou sú mladí používatelia knižnice. Projekt propagujeme v priestoroch knižnice, prostredníctvom plagátov v meste, regionálnej tlače a sociálnych médií.

Nazdávame sa, že ide o originálny projekt na Slovensku, kde sa jedná o jedinečnú spoluprácu knižnice s inými inštitúciami v regióne a ponúka deťom a mladým alternatívu zmysluplného trávenia voľného času. Zároveň ide o spoluprácu medzi mestskými, krajskými organizáciami prepojenú na súkromný sektor. Projekt spája nielen kultúrne, ale i športové zážitky. Dlhodobý prínos spočíva v tom, že každoročne sa budú odovzdávať vernostné karty a rozširovať sa počet zapojených organizácií a benefitov, ktoré môžu čitatelia získať. Radi prizveme na spoluprácu aj niektorú z knižníc.

My, knihovníčky Mestskej knižnice Ky-

sucké Nové Mesto ďakujeme členom Slovenskej asociácie knižníc za cenu Sakačik 2021. Je to pre nás veľká motivácia do nasledujúcej práce. V móde sa hovorí, že všetko tu už bolo a návrhári nápady len recyklujú. Neplatí to však na svet knižníc a knihovníkov a veríme, že ešte niečo originálne vymyslíme.

PhDr. Dušana Šinalová

Mestská knižnica Kysucké Nové Mesto

Knižnica patrí medzi inštitúcie, v ktorých je ekológia a ekologický prístup k životu na prvom mieste. V posledných mesiacoch táto téma rezonuje v spoločnosti, a preto sa aj Knižnica Ružinov rozhodla vytvoriť projekt, vďaka ktorému získajú detskí čitatelia bližší vzťah k živej prírode, naučia sa trpezlivosti, zodpovednosti a zároveň vznikne v priestoroch knižnice trvalý relaxačný a estetický doplnok.

Na základe prieskumu medzi našimi čitateľmi a v spolupráci s firmou Super zoo sme sa rozhodli vybudovať na našej pobočke Zimná 1 akvárium. Išlo nám hlavne o prepojenie a propagovanie náučnej literatúry medzi mladými ľuďmi a zvýšenie záujmu o ekologické otázky súčasnosti. V spolupráci so žiakmi základnej školy sme tento projekt zrealizovali a zároveň sme ich takouto zábavnou a nenásilnou formou motivovali k pravidelným návštevám knižnice.

Už po pár dňoch od realizácie tohto projektu sme zistili, že záujem majú nielen detskí čitatelia, ale aj dospelí a seniori. Priestor, v ktorom sa nachádza akvárium,

sa stal akýmsi pomyselným centrom našej pobočky a najvyhľadávanejším priestorom v knižnici. Na základe tohto projektu navštívilo našu pobočku niekoľko tried z okolitých základných škôl, ktoré prejavili záujem o informačnú výchovu na tému náučná literatúra a zdroje informácií v knižnici.

K tomuto projektu bola vytvorená omaľovánka Vodný svet, plagát vo formáte A3, akcia bola propagovaná na našej webovej stránke a na sociálnych sieťach. O tejto akcii tiež priniesla reportáž regionálna televízia TV Ružinov.

Veríme, že tento záujem zo strany verejnosti neutíchne, a my v rámci svojich možností budeme môcť tento projekt ďalej rozvinúť a obohatiť ho o ďalšie prvky. Budeme radi, keď sa postupne podarí takéto relaxačné kútiky inštalovať aj v ďalších našich pobočkách.

Jana Klenovičová

Knižnica Ružinov, Bratislava

klenovicova@kniznica-ruzinov.sk

JARNÉ VZDELÁVACIE AKTIVITY V KNIŽNICI / SPRING EDUCATIONAL ACTIVITIES IN THE LIBRARY

V druhý marcový týždeň počas jarných prázdnin **Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici** realizovala jarné vzdelávacie aktivity pod názvom: **Nám na tom záleží.**

Bohatý program sa realizoval na všetkých piatich pracoviskách knižnice. Vzdelávacie a zážitkové podujatia pre deti 1. stupňa základných škôl bol špeciálne zameraný

na ochranu životného prostredia aktivity s tým spojené.

Súčasťou programu bola návšteva: *Stredoslovenského múzea, Stredoslovenskej galérie, Divadla pod balkónom, Bounce parku v Banskej Bystrici a Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene.*

POBOČKA CENTRUM (ŠVANTNEROVA 18)

Pripravila podujatia s názvom: **Priroda**

v mojom mobile. Súčasťou aktivít bola turistická vychádzka na Kalváriu v Banskej Bystrici. V prírode sa deti venovali: fotografovaniu prírody, čiernych skládok, odpadu v prírode, poškodeniu životného prostredia človekom. Výstupom bola fotografická súťaž s hlasovaním a ocenenie víťaza knihou o prírode.

Prizvaná bola aj pracovníčka Lesnej pedagogiky Lesov Slovenskej republiky v Banskej Bystrici, ktorá deťom rozprávala o ochrane životného prostredia, o faune a flóre nášho regiónu.

Po aktivitách pod Urpínom sa deti s knižničkami presunuli na pobočku kde prebehla burza kníh (burza donesených sa jednu darovanú pre knižnicu), prezentácia kníh z knižničného fondu s tematikou prírody a ochrany životného prostredia a zábavné edukačné aktivity o prírode.

V popoludňajších hodinách nechýbali zážitkové aktivity a prehliadka expozície vo Vile Dominika Skuteckého. Tvorivý deň bol zavŕšený výrobou darčiekov k MDŽ z prírodných materiálov.

POBOČKA DETSKEJ LITERATÚRY (LAZOVNÁ 26)

Knižovníčky pripravili pre deti Eko prezentáciu: *prečo triedime odpad, aký to má dopad na prírodu, čo je to ekosystém, čo je to ekológia?*

Nechýbali tvorivé dielne pod názvom: **Obleč si prírodu** - výtvarný návrh masky, kostýmu, alebo iného nositeľného odevu s prvkami prírody (výtvarné spracovanie, pomocou techniky, odtlačania, makety, farieb na textil). Obohatením celého dňa bola návšteva **Bounce Parku 17**, kde si deti zasúťažili, zašantili a hlavne zaskákali.

POBOČKA FONČORDA (JILEMNICKÉHO 1710/48)

„**Týždeň pre hrdinov, ktorí chránia životné prostredie**“. S takýmto mottom pripravili knižovníčky množstvo aktivít pre deti aj na tejto pobočke. Spolu deťmi navštívili Tihányiovský kaštieľ, kde bola pripravená prednáška na tému: *Príroda ako ju ne – poznáme* so zameraním na včely a ich úžitok pre ľudí a prírodu.

Na návštevu prírodovednej expozície Stredoslovenského múzea v popoludňajších hodinách nadviazala prednáška pani Tatiany Kamenskej, ktorá sa spolu manželom venuje chovu včiel. Deťom prezentovala proces výroby medu, aké sú včelie produkty, atď. Prednáška bola obohatená tvorivými výtvarnými aktivitami.

POBOČKA RUDOHORSKÁ

Pre deti bola pripravená autorská beseda Zuzany Kubašákovvej na tému rozprávky *O odhodenej plastovej fľaši z knihy Škriatok, Víla a Hviezdička (2020)*. V príbehu fľašu odmieta zem, rieka, oceán, cesta, vtáci a jej putovanie sa zdá nekonečné...

Cez poetický príbeh s ekologickým rozmerom si deti pripomenuli dôležitosť hádzania odpadu do separovaných smetných košov a kontajnerov a možnosti dať veciam druhú šancu na život. Beseda s autorkou bola obohatená o tvorivé výtvarné dielne a výrobu rybičiek.

Obohatením programu na tejto pobočke bola návšteva **Divadla pod balkónom** kde si herci pripravili príbeh s „*eko témou*“.

Prezentáciu svojej novej rozprávkovej knihy pre celú rodinu: **Posledný strom** si pripravila autorka **Zuzana Kubašáková**. De-

tom priblížila knižné zážitkové putovanie chlapca za posledným stromom, návštevu rôznych krajín v budúcnosti, ktoré cestovatelia za posledným stromom absolvujú (krajina motýľov, mesto z plastových fliaš, moderné mesto SmarTech City, Mesto stromov, kaňon).

Deti si namaľovali vlastnú krajinu v bu-

dúcnosti, ktorú by radi ako cestovatelia navštívili a mohla by byť zahrnutá v novej knihe. Svoje výtvarné práce -krajinky si deti odprezentovali navzájom.

V popoludňajších hodinách nasledovala prehliadka masiek, ktoré si deti vyrábali počas celého týždňa a vyhodnotenie fotografickej súťaže detí.

POBOČKA SÍDLISKO

Knihovníčky spolu s deťmi navštívili Lesnícke a drevárske múzea vo Zvolene, kde si pozreli expozície múzea a zapojili sa do tvorivých aktivít, ktoré cielene pre nich pripravili pracovníci múzea. V popoludňajších hodinách navštívili *Sokoliarske stredisko* pri Technickej univerzite vo Zvolene, kde sa deti potešili živému kontaktu so sovami a sokolmi.

Pracovníci Verejnej knižnice Mikuláša Kováča veria, že poskytl deťom priestor na zmysluplné trávenie *jarných prázdnin v prostredí knižnice* s obohacujúcim zážitkovým programom, ktorý mal hlavne upevniť vzťah detí k prírode a jej ochrane.

Mgr. Soňa Šóky, PhD.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča

v Banskej Bystrici

manazer@vkmk.sk

REKONŠTRUKCIA ŠTUDOVNE ODBORNEJ LITERATÚRY V KNIŽNICI JURAJA FÁNDLYHO V TRNAVE / RECONSTRUCTION OF THE STUDY ROOM OF PROFESSIONAL LITERATURE IN THE JURAJ FÁNDLY LIBRARY IN TRNAVA

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave neustále vynakladá snahu prispôbovať sa podmienkam súčasnej doby a vyhovieť požiadavkám a potrebám používateľov. Preto postupne prechádza interiérovými zmenami, ktorými chce pre čitateľov a návštevníkov vytvoriť priestor vyhovujúci súčasným požiadavkám. Medzi takéto významné zmeny patrí i rozsiahla rekonštrukcia študovne. Dnešné interiérové vybavenie pôsobí neesteticky a nezodpovedá požiadavkám súčasného moderného a praktického využitia.

Jednou z možností ako získať finančné prostriedky na realizovanie rekonštrukčných prác a modernizáciu priestorov je podať si žiadosť o poskytnutie dotácie z Fondu na podporu umenia. Knižnica reflektovala na výzvu Fondu na podporu umenia 5.1.1 komplexná infraštruktúra knižníc a podala projekt na celkovú modernizáciu študovne odbornej literatúry Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave. Vďaka úspešnému projektu v podprograme Komplexná infraštruktúra knižníc bola zrealizovaná kompletná rekonštrukcia študovne odbornej literatúry, ktorá od januára slúži čitateľom.

Hlavným zámerom projektu bola komplexná rekonštrukcia interiérového vybavenia multimediálnej študovne s cieľom vytvoriť jednoliaty interiérový celok medzi multimediálnou študovňou a študovňou odborných periodík zodpovedajúci súčasnému modernému trendu 21. storočia. Dizajn je štýlom prispôbený už zrenovovanej časti Útvary referenčných služieb s výhľadom na postupné zjednotenie interiéru celého útvaru. Dôraz bol kladený na estetiku, efektívne využitie priestorov a zvýšenie komfortu návštevníkov študovne. Zámerom redizajnu interiérového vybavenie študovne odbornej literatúry bola revitalizácia, skvalitnenie a modernizácia zastaraného nábytku, osvetlenia, rekonštrukcia poškodenej starej podlahy a celkové skvalitnenie a zvýšenie pohodlia nielen pre našich používateľov, ale pre širokú čitateľskú verejnosť a inšpirovať ich k častejším návštevám.

Návštevníci majú na jednom mieste zabezpečený bezplatný prístup k interným aj externým informačným zdrojom s možnosťou využívania širokej palety základných a špecializovaných knižnično-informačných

služieb vrátane konzultačných a rešeršných služieb a možnosti získania faktografických a bibliografických informácií. Podujatia pre verejnosť sú organizované napríklad formou informačnej výchovy pre základné a stredné školy, pre staršiu generáciu sú realizované rôzne kurzy zamerané na získavanie digitálnych zručností, prístup k poznatkom, informáciám, celoživotnému vzdelávaniu pomocou rôznych zdrojov a služieb pre všetkých členov komunity. Realizované sú rôzne aktivity pre odbornú knižničnú verejnosť v rámci krajskej pôsobnosti Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave, či už formou seminárov a školení pre odborných pracovníkov regionálnych a mestských knižníc, alebo formou školení a workshopov pre neprofesionálnych knihovníkov v rámci metodickej pôsobnosti Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave. Knižničný fond v študovni obsahuje základné a najžiadanejšie tituly odbornej literatúry. Celý fond je určený na prezenčné štúdium. Útvar referenčných služieb poskytuje okrem základných knižnično-informačných

služieb vo veľkej miere aj špecializované knižnično-informačné služby, ako je poskytovanie faktografických a bibliografických informácií, konzultačné a rešeršné služby a organizovanie rôznych vzdelávacích podujatí pre širokú verejnosť, ale aj odborných podujatí pre pracovníkov knižníc. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave ako člen konzorcia Knižnice pre Slovensko umožňuje používateľom bezplatný prístup do licencovaných elektronických zdrojov *Centra vedecko-technických informácií SR*.

Návrh novej podoby študovne odbornej literatúry vypracovali architekti Ing. arch. Marek Pavlech a Ing. arch. Mária Rakúsová. Vo svojom návrhu prihliadali na historickú hodnotu budovy a jej atypické architektonické riešenie priestorov.

Prevedené práce finančne podporil aj Trnavský samosprávny kraj, zriaďovateľ Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave.

*Mgr. Iveta Šimčíková
Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave*

Priestory študovne

OBNOVA KRAJSKEJ KNIŽNICE LUDOVÍTA ŠTÚRA VO ZVOLENE POKRAČUJE / RENOVATION OF THE LUDOVÍT ŠTÚR REGIONAL LIBRARY IN ZVOLEN CONTINUES

Renovácia oddelení náučnej a spoločensko-vednej literatúry

Po zrekonštruovaní študovne a čítárne Krajskej knižnice Ludovíta Štúra vo Zvolene (2020) pokračovala renovácia susedných oddelení na prvom poschodí knižnice (2021). Obnova a modernizácia nadviazala na architektonický koncept študovne a čítárne. Návrh rekonštrukcie vypracoval projektový tím spoločnosti OF COURSE, s.r.o. Zvolen pod vedením Mgr. Ivany Janákovéj, Ing. Alexander Vágner architekt, Ing. Ján Sebiň energetik, Ing. Ján Hazucha statik, Ing. Iveta Melicherčíková a Mgr. art. Peter Kortiš dizajn interiérového zariadenia. Výsledný projekt zohľadnil požiadavky na funkčné využitie priestorov, umiestnenie knižničného fondu, poskytovanie knižnično-informačných služieb, na vytvorenie nových vzdelávacích a relaxačných zón.

Knižnica sídli v historickej budove v priestoroch s vysokými stropmi. Architekti uchopili túto skutočnosť ako príležitosť využiť potenciál svetlej výšky miestností na dobudovanie pavlačí po obvodových múroch a nových medzistropov, čím sa rozšírila celková úžitková plocha oddelení. Vznikli nové miesta na uloženie knižničného fondu, vzdelávanie, štúdiom a oddych.

Zmenilo sa dispozičné usporiadanie oddelení. Rekonštrukcia si vyžiadala zásahy do pôvodných konštrukcií, vybúranie nových prechodových otvorov na pavlačiach a vybúranie nenosných priečok. Prestavba zahŕňala aj nové omietky, výmenu rozvo-

dov elektroinštalácie, dátových sietí, osvetlenia, podlahových krytín a celého interiérového zariadenia.

Špeciálnou obnovou prešli stropy. Po odkrytí pôvodného kazetového podhľadu bol odhalený strop zhotovený z rákosovej omietky na drevenom podklade. Omietky boli natolko poškodené, že ich zachovanie nebolo možné. Stará omietka a dosky boli odstránené, odhalili sa pôvodné nosné trámy, ktoré okrem niekoľkých poškodení, boli v dobrom stave. Pôvodné trámy, po rozhodnutí projektantov, zostali odhalené a medzistropné priestory boli vyplnené sadrokartónom. Poškodené trámy boli sanované a staticky zaistené oceľovou výstužou.

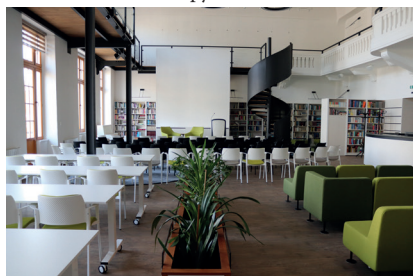
Interiéry oddelení boli vybavené multifunkčným televízorom, interaktívnou dotykovou tabuľou a novým nábytkom. Interiérové zariadenie do zrekonštruovaných priestorov z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia a Banskobystrický samosprávny kraj.**

Oddelenie náučnej literatúry, nové vzdelávacie priestory

Zrekonštruované stropy

Študovňa a čítareň s novým interiérovým zariadením

Budova knižnice pred rekonštrukciou

Zrekonštruovaná budova knižnice

Rekonštrukcia fasády a suterénu

Krajská knižnica sídli v historickej budove bývalého Remeselnického domu. Obvodový plášť budovy bol v dôsledku vonkajších poveternostných vplyvov a vandalizmu značne poškodený. Rekonštrukciou bola vykonaná obnova fasády, zreštaurovaná štuková výzdoba, vymenený odkvapový systém a plechové manzardové strechy boli prekryté škridlou. Budova po obnove fasády získala pôvodnú noblesu a krásu.

V suteréne knižnice sa nachádzajú skladové priestory pre knihy, archívne materiály, pracovné miestnosti. Tieto priestory boli poškodené vysokou vlhkosťou, boli dlhodobo nevyhovujúce pre prácu a uskladnenie dokumentov. Rekonštrukcia suterénu bola zameraná na odstránenie negatívnych vplyvov vlhkosti a dobudovanie dvoch technických miestností. Skladové priestory boli vybavené novými kovovými regálmi, technické miestnosti novou sanitou, pracovné miestnosti novým nábytkom a bola vytvorená odychová miestnosť pre zamestnancov.

Obnova knižnice v roku 2022

Obnova knižnice bude pokračovať aj v tomto roku rekonštrukciou ďalších čitateľských priestorov na prízemí – oddelenia krásnej literatúry, oddelenia elektronických zdrojov, oddelenia pre deti a mládež, oddelenia regionálnej bibliografie a centrálneho výpožičného pultu. Rekonštrukcia bude prebiehať v dvoch etapách, pričom druhá etapa sa bude realizovať za predpokladu, že knižnica získa nenávratnú finančnú podporu v rámci výzvy IROP-P07-SC77-2021-75. Výška celkovej investície je 520 000 Eur.

Záver

Rekonštrukcie historických budov sú náročné nielen z hľadiska možností architektov, sú do istej miery obmedzené vekom a dispozičným riešením stavby, vyžadujú si dôvtipné riešenia na optimálne prepojenie používateľsky príťažlivého, lákavého a funkčného priestoru. Krajská knižnica mala šťastie na kreatívny tím, ktorý dokázal spracovať projekt obnovy so zachovaním synergie historických prvkov s novou

modernou architektúrou a funkcionalitou.

Najdôležitejšie hodnotenie úspechu/néúspechu rekonštrukcie vystavia tí, ktorým je určená celá premena – návštevníci knižnice. Doterajšie reakcie sú pozitívne, motivujú a dodávajú energiu do ďalších etáp rekonštrukcie.

Ing. Milota Torňošová

*Krajská knižnica Ludovíta Štúra vo Zvolene
milota.tornosova@kskls.sk*

FOND NA PODPORU UMENIA JE HLAVNÝM PARTNEROM PROJEKTU OBNOVA INTERIÉRU PODDUKLIANSKEJ KNIŽNICE VO SVIDNÍKU/ THE ART SUPPORT FUND IS THE MAIN PARTNER OF THE INTERIOR RENOVATION PROJECT OF THE PODDUKLIANSKA LIBRARY IN SVIDNÍK

Knižnica a kniha sú dve magické slová, ktoré aj v dnešnom pretechnizovanom svete znamenajú veľmi veľa. V knižnici sa prostredníctvom kníh snúbi minulosť s prítomnosťou, krása s múdrosťou, vedomosti s poznatkami a dedičstvo národov celého

sveta, ktoré nám zanechali predchádzajúce generácie ako dedičstvo vekov. Nenadarmo sa knižnice zvyknú nazývať aj kráľovstvom kníh. Takéto vyznanie si právom zaslúži aj Podduklianska knižnica vo Svidníku, ktorá v meste a okrese Svidník i v celom podduk-

Riaditeľ knižnice Kamil Beňko a predseda PSK Milan Majerský

lianskom regióne sa skoro 70 rokov podieľa svojimi knižnično-informačnými službami na výchovno-vzdelávacom procese detí, mládeže a dospelých, na vzdelávaní všetkých vekových kategórií čitateľov, používateľov knižnice a na stretávaní sa rozličných komunit. Knižnica je aj zdrojom relaxácie a jej priestory tomu nasvedčujú. Veď tu sa koná „pomyselný“ dialóg kníh s čitateľmi a čitateľov s knihami. A tak ako sa človek odieva do rozličných moderných šiat či odevov, aj Podduklianska knižnica sa hlavne vďaka Fondu na podporu umenia odela do nového šatu a vynovila a zmodernizovala svoje priestory novými regálmi, staré, vyše 40 ročné, vymenila za nové, moderné a účelné. Dizajnovo obnovila výpožičný pult, regál na noviny a časopisy, vytvorila oddychové zóny a to všetko na úseku

beletrie a úseku náučnej literatúry. Nové regále predstavujú výrazný prvok knižnice, lebo v nich knihy majú svoje stále miesto, svoj stály domov.

Slávnostné otvorenie zmodernizovaných priestorov knižnice sa uskutočnilo 9. marca 2022 za prítomnosti predsedu Prešovského samosprávneho kraja Milana Majerského. Na úvod si prítomní vypočuli báseň v podaní Katky Vygodovej, žiačky ZUŠ vo Svidníku. Všetkých prítomných privítal riaditeľ knižnice Kamil Beňko a pozdravil ich aj predseda PSK Milan Majerský, ktorý ocenil modernizáciu priestorov Podduklianskej knižnice.

Tomuto vzácnemu daru sa určite potešia najmä naši milí a vzácní čitatelia, ale aj všetci pracovníci knižnice. Veď tu sa denne stretávajú čitatelia s knihami ale aj s kni-

Priestory knižnice

hovníkmi, a často len tak, z úprimného srdca sa porozprávajú, postažujú, podelia sa so svojimi radosťami a starosťami, navzájom si poradia, veď aj toto je cieľom knižnice – vzájomne sa ľudsky obohatiť. Nič lepšie si už knižnica nemôže priať. Všetky tieto vzácnosti dopĺňa moderná technika, bez ktorej by sme si činnosť knižnice v dnešnej ére explózie informácií ani nevedeli predstaviť.

Naše poďakovanie okrem FPU, hlavného

partnera projektu, patrí aj Prešovskému samosprávnemu kraju, ktorý tiež finančnou čiastkou prispel k tejto obnove. Poďakovanie patrí aj zamestnancom knižnice, ktorí sa podieľali na prácach súvisiacich s realizáciou obnovy výpožičných priestorov v knižnici a na uložení knižničného fondu do nových regálov.

Mgr. Kamil Beňko

Podduklianska knižnica vo Svidniku

LITERÁRNA EXPLÓZIA – DNI DETSKEJ KNIHY 2022 V ČADCI / LITERARY EXPLOSION - CHILDREN'S BOOK DAYS 2022 IN ČADCA

V Kysuckej knižnici v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja (ďalej „knižnica“) a v sídle Kysuckého rozprávkového kráľovstva prebiehal v dňoch 10. – 12. mája 2022 celoslovenský festival kníh pre deti a mládež Dni detskej knihy 2022. Festival každoročne v jarných mesiacoch, vždy v inom meste, organizuje BIBIANA - medzinárodný dom umenia pre deti a Slovenská sekcia Medzinárodnej únie pre detskú knihu IBBY. Festival sa účasťou spisovateľky z Maďarska stal me-

dzinárnym a záštitu nad ním prevzala predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja Erika Jurinová a primátor Mesta Čadca Milan Gura. Hlavným partnerom podujatia bol Fond na podporu umenia a spoluorganizátormi Žilinský samosprávny kraj, Slovenská asociácia knižníc a Spolok slovenských knihovníkov a knižníc.

Festival, ktorý sa naposledy uskutočnil v roku 2019 v Trnave a dva jeho ročníky sa z dôvodu pandemických opatrení museli

Otvorenie Dní detskej knihy

vynechať, nadviazal na úspešnú dlhoročnú tradíciu práve v našom meste. Kysucká knižnica v Čadci bola jeho organizátorom aj v minulosti - a to v rokoch 1984 a 2009. Hlavným cieľom tohto celoslovenského projektu je motivovať deti k čítaniu a pravidelnej návšteve knižnice, k bezprostrednému sprístupňovaniu kníh - ich literárnemu a umeleckému spracovaniu. Je to zároveň príležitosť k osobnému spoznávaniu autorov, ilustrátorov a vydavateľov.

V utorok 10. mája 2022 slávnostne odpálila veľkú literárnu explóziu riaditeľka knižnice Janka Bírová. Srdečne privítala všetkých hostí podujatia: riaditeľa odboru kultúry ŽSK **Martina Hromadu a odbornú referentku** odboru kultúry ŽSK **Katarínu Klučkovú; primátora Mesta Čadca Milana Guru**; Juraja Šebestu - vedúceho Centra detskej literatúry, čítania a SK IBBY, ktorý je zároveň známym spisovateľom a prekladateľom; Evu Cífer-skú - odbornú pracovníčku Bibiany a predsedníčku [Spolku slovenských knihovníkov a knižníc](#) Helenu Mlejovú. Zároveň privítala a predstavila 20 významných tvorcov literatúry pre deti a mládež - spisovateľov a ilustrá-

torov, ktorí do Čadce zavítali zo všetkých kútov Slovenska i zo zahraničia: Toňu Revajovú, Hanu Koškovú, Zuzanu Kuglerovú, Danušu Dragulovú - Faktorovú, Kristínu Mišovičovou, Janu Necpalovú, Zuzanu Kubašákovú, Margit Garajszki, Katarínu Kosanovú, Annu Gajovú, Katarínu Vronkovú, Petru Nagyovú - Džerengovú, Romana Brata, Júliusa Belana, Igora Váleka, Juraja Martišku, Martina Kellenbergera, Jozefa Vydrnáka a Bystríka Vanču. Po úvodných prihovoroch moderátor Radoslav Nekoranec - spolu so svojimi mladými pomocníkmi z TV Junior Ester Holeštiakovou a Adrianom Miloňom - uvádzali jednotlivé vystúpenia bohatého kultúrneho programu: mladí moderátori mali vo svojich dialógoch zašifrované názvy kníh každého z prítomných spisovateľov. Na kultúrnom programe sa podieľali talentovaní žiaci ZUŠ Jozefa Potočára v Čadci, deti materských škôl Janka Kráľa v Čadci a Krásna nad Kysucou, súkromných ZUŠ Skalité a Svrčinovec. Hostia boli dojatí pestrým ohňostrojom hudby, spevu, tanca, recitácie, dramatisácie rozprávok a svojim potleskom ocenili aj famózne vystúpenie

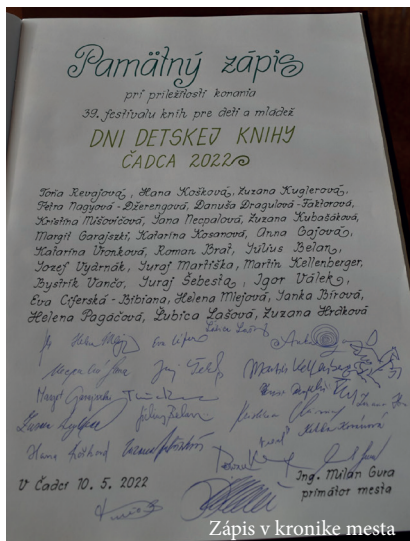
Folklorný súbor Studnička Zákopčie

detí z folklórneho súboru Studnička zo Zá-
koppča.

Prvý deň bol zakončený prijatím autorov
literatúry pre deti a mládež a organizáto-
rov podujatia primátorom mesta Milanom
Gurom a pracovníčkou úseku kultúry
a medzinárodných vzťahov Katarínou Šul-
ganovou v svadobnej sieni Mestského úra-
du v Čadci so zápisom do pamätnej knihy
Mesta Čadca.

Druhý deň bol venovaný predovšetkým
autorským stretnutiam spisovateľov a ilu-
strátorov s deťmi na besedách v celom re-
gióne Kysúc: v Kysuckej knižnici v Čadci,
v základných školách Komenského, M. R.
Štefánika v Čadci, v Podzávoze, vo Vysokej
nad Kysucou, v Makove, Čiernom Ústredí,
Hornom Vadičove a Staškove. Besedova-
lo sa aj v Mestskej knižnici a v Gymnáziu
Kysucké Nové Mesto. Deti Spojenej školy
v Čadci budú spomínať na nezabudnuteľ-
né chvíle tvorivej výtvarnej dielne s aka-

demickým maliarom Stanislavom Lajdom.
Program druhého dňa festivalu ponúkol
hostom i verejnosti ďalší hodnotný ume-
lecký zážitok – slávnostnú vernisáž výstavy
výtvarných prác vzácnjej umelkyne Zuzany

Prijatie primátorom mesta v svadobnej sieni

Vaňousovej Kronerovej a prezentáciu o jej živote a tvorbe. Súčasťou podujatia bola aj beseda s jej vnučkou Veronikou Mikulášo-

vou so spomienkami na vzácneho, umelecky nadaného a skromného človeka. Druhý deň festivalu bol ukončený návštevou námestia sv. Michala a Orloja v Starej Bystrici a prehliadkou výstav Kysuckej galérie v Oščadnici v rekonštruovanej národnej kultúrnej pamiatke – sídle galérie. Hostí očarila najmä expozícia výtvarnej tvorby kysuckého rodáka - akademického maliara Miroslava Cipára, zrekonštruovaný interiér, nádherný park a milé prijatie riaditeľom galérie Vladislavom Zabelom. Vo štvrtok 12. mája 2022 pokračoval už od ôsmej ráno cyklus besied v Gymnáziu J. M. Hurbana v Čadci, v základných školách v Horelici, v Milošovej u Prívary, v Čiernom – Vyšný koniec, v základnej škole Dolinský potok a v Mestskej knižnici v Kysuckom Novom Meste. Besedovalo sa aj v Mestskej knižnici v Turzovke, v Materskej škole Fraňa Kráľa a v Kysuckej knižnici v Čadci. Žiaci spojenej školy v Čadci vytvorili v knižnici nádherné mestečko inšpirované tvorbou Miroslava Cipára - zdravotne znevýhodnené, ale veľmi talentované deti, vytvorili toto dielko na výtvarnej dielni vedenej výtvarníčkou a ilustrátorkou Zuzanou Jesenskou Kubícovou. V prednáškovej miestnosti knižnice sa uskutočnil odborný seminár pre knihovníkov verejných a školských knižníc

a pedagogických pracovníkov a študentov pod názvom „Svetová a slovenská literatúra pre deti a mládež a jej neoddeliteľná súčasť – ilustrácia“. Na seminári odzneli príspevky vysokoškolských pedagógov Evy Pršovej: „Svetová a slovenská literatúra pre deti a mládež – krátka exkurzia do sveta kníh“, Dominiky Marsovszkej: „Ilustrácia neoddeliteľná súčasť detskej knihy a jej vnímanie dieťaťom“ a Petra Naščáka: „Akademický maliar Miroslav Cipár - legenda slovenskej ilustrácie“.

Po skončení seminára a autorských besied sa tvorcovia kníh pre deti a mládež,

odborní lektori a spoluorganizátori rozlúčili z Kysuckou knižnicou a Kysucami. Nešetrili slovami vďaky za nádherné tri dni plné nových zážitkov, spoznanie krás a zaujímavostí Kysúc, pohostinných a milých ľudí a najmä exelentne zvládnutú organizáciu celého festivalu. Fotografie z bohatého programu autorských stretnutí, zápisy a kresby spisovateľov a ilustrátorov v pamätnej knihe nám budú pripomínať vzácne chvíle s výnimočnými ľuďmi, ktorí počas troch dní prezentovali svoju literárnu a umeleckú tvorbu na Kysuciach.

*PhDr. Janka Bírová
Kysucká knižnica v Čadci*

Z NAŠICH VYDANÍ

NOVÉ KNIŽNIČNÉ PUBLIKÁCIE Z PRODUKCIE ŠVK BANSKÁ BYSTRICA V ROKU 2021 / NEW LIBRARY PUBLICATIONS FROM THE PRODUCTION OF SSL IN BANSKA BYSTRICA IN 2021

Štátna vedecká knižnica (ŠVK) v Banskej Bystrici vo vedecko-výskumnej práci a bohatom edičnom programe sa prezentuje vydavateľskou činnosťou vo viacerých odboroch, najmä v oblasti biografii a biografických slovníkov, vydávaním zborníkov z odborných podujatí a publikácií z regionalistiky, zameraných najmä na Banskobystrický kraj. Sem patria personálne bibliografie o dejateľoch, bytostne a tvorivo spojených s Banskou Bystricou.

Dňa 20. augusta 2021 sa za účasti veľkého počtu médií symbolicky, v predvečer výročia okupácie Československa vojskami Varšavskej zmluvy, sa uskutočnila verejná prezentácia biografie novinárky, Banskobystričanky, redaktorky Československého rozhlasu Oty Plávkovej. Publikácia s názvom – Nič neodvolám!¹ vznikla v I Nič neodvolám!: Novinárka Ota Plávková

spolupráci so štúdiom RTVS v B. Bystrici pri príležitosti nedožitého 95. narodenia novinárky. Ota Plávková (1926-2002), bola jednou z významných postáv demokratizácie na Slovensku v období 60. rokov a hlasom banskobystrického Slobodného vysielača po augustovej okupácii v r. 1968. Vďaka silnému charakteru sa stala jedným zo symbolov vzdoru proti nastolenému režimu a zápasu o slobodu slova a tlače. Okrem biografie publikácia obsahuje bohatú obrazovú prílohu, výberovú personálnu bibliografiu Oty Plávkovej, zoznam

1926 – 2002/ Michal Várošík; rec. Peter Jašek, Miroslav Debnár; bibliografiu zost. Ivana Poláková; jazyk. úprava Ivan Očenáš; obálka a graf. úprava Peter Valach; zodp. red. Blanka Snopková. – Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, 2021. – 178. [2] s.: fotogr. – (Osobnosti; zv. 23). – Bibliogr. odkazy. Reg. – ISBN 978-80-8227-005-4

použitých prameňov a menný register. Výberová personálna bibliografia obsahuje 122 bibliografických záznamov o odborných článkoch, komentároch, reportážach ale aj fejtónoch, ktoré vznikli v rozmedzí rokov 1952 – 1991, pričom je rozdelená do dvoch základných kapitol. Najrozsiahlejšia je prvá kapitola, ktorá obsahuje 97 bibl. záznamov. Predstavuje Otu Plávkovú ako autorku a spoluautorku početných odborných článkov. Druhá kapitola s názvom Po-vedali a napísali o Ote Plávkovej obsahuje 15 bibliografických záznamov a prináša celkové životopisné informácie.

Taktiež nedožitá 80. výročie narodenia jedného z najvýznamnejších a najoriginálnejších tvorcov slovenskej prózy - Pavla Hružá si ŠVK pripomenula výstavou zo svojich zbierok i publikáciou s názvom - **Pavel Hruž – solitér novodobej slovenskej literatúry.**² Rodený Banskobystričan spojil s výnimkou niekoľkých období, svoje osobné, pracovné i umelecké pôsobenie so svojím rodiskom. O jeho vzťahu a dôvernom poznaní histórie mesta sa dnes dočítame v knihách. Doba však nebola vždy recipročne spravodlivá a aj Pavel Hruž sa v druhej polovici 20. storočia takmer sa dvadsať rokov ocitol v spoločnosti „umlčaných“ tvorcov. V aktuálnom vydaní ŠVK (LHM) katalóg doplnili na súčasných 115 záznamov a obohatili výberom digitálnych záznamov zbierkových predmetov so vzťahom k osobnosti P. Hružá. Záznamy sú typologicky rozdelené podľa druhov

2 Pavel Hruž – solitér novodobej slovenskej literatúry: výber zo zbierok Literárneho a hudobného múzea/ Soňa Šváčková; graf. úprava Peter Valach. – Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2021. – 34 s. – (edícia Múzeum). – ISBN 978-80-8227-009-2.

predmetov, vo vnútri jednotlivých častí sa zoradili chronologicky podľa evidenčných čísel.

V dňoch 8. - 9. 6. 2021 sa uskutočnil jubilejný XX. ročník odborného seminára pre knihovníkov a informačných špecialistov s medzinárodnou účasťou **TLib 2021** s témou Knižnica ako báza neformálneho vzdelávania. Súčasťou podujatia bol aj 5. ročník fóra mladých knižnično-informačných špecialistov *Knižničný inkubátor so zameraním na Knižnicu a jej edukačné aktivity*. Na podujatí odznelo spolu 20 príspevkov, z toho štyri zahraničné. Podujatie sa uskutočnilo vzhľadom na protipandemické opatrenia hybridne, tzn. živá konferencia za prítomnosti prednášajúcich a hostí s on-line prenosom cez platformu ZOOM. Prevažná väčšina príspevkov prebiehala vo virtuálnom prostredí aplikácie, všetky príspevky z obidvoch dní boli spracované a publikované na YouTube kanáli ŠVK BB. Následne bol vydaný recenzovaný zborník príspevkov - **Knižnica ako báza neformálneho vzdelávania**,³ ktorý je doplnený abstraktmi a stručnou profesijnou biografiou autorov aj v anglickom jazyku.

3 Knižnica ako báza neformálneho vzdelávania: zborník príspevkov z 20. ročníka odborného seminára pre knihovníkov a informačných špecialistov, ktorý sa konal dňa 8. - 9. júna 2021 = The library as a base for non-formal education Proceedings of the 20th year of the seminar for professional librarians and information specialists, which took place on June 8-9, 2021/ zost. Ivana Poláková, Rastislav Udžan; rec. Miroslav Tuma, Róbert Bakyta; jazyk. úprava Ivan Očenáš; prekladatelia: Olga Doktorová, Rastislav Udžan, Stanislava Šaffová, Zuzana Hušlová, Viktória Petrasová. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2021. – 204 s.: fotogr., obr. – Bibliogr. odkazy. Pozn. – ISBN 978-80-8227-007-8.

Na jeseň vydala ŠVK v rámci edície *Osobnosti ako jej 25. zväzok* **personálnu bibliografiu - Ladislav Ballek**⁴. Ladislav Ballek (1941-2014) bol vyštudovaný učiteľ, rozhlasový, novinový aj vydavateľský redaktor, kultúrny dejateľ, poslanec, veľvyslanec i kandidát na prezidenta. Ale predovšetkým talentovaný a tvorivý slovenský spisovateľ. V roku 2021 by oslávil svoju osemdesiatku. Personálna bibliografia (PB) obsahuje 734 bibliogr. záznamov o jeho tvorbe, živote i svetonázore. Z toho vlastnú autorskú tvorbu spolu s recenziami registruje 486 bibl. záznamov. Sú rozčlenené do 5 hlavných kapitol. PB obohacuje literárnovedná štúdia o prozaickom diele L. Balleka, ktorej autorkou je univerzitná profesorka Kristína Krnová, esej o Ladislavovi Ballekovi ako poslednom aristokratovi slovenskej kultúry od spisovateľa Petra Cabadaja a tiež báseň od literárneho vedca Igora Hochela. Napokon sa treba zmieniť o biografickom kalendáriu, ktoré editor zaradil na začiatok PB. Oproti iným kalendáriám je koncipované netradične, keďže zostavovateli nešlo nielen o sústredenie množstva životopisných dát, literárno-kultúrnych a spoločenských aktivít osobnosti, ale sa zameral na roky vydania knižných diel. Pri nich cituje autorské poznámky k vydaniam a recenzie literárnych vedcov. PB kompletizuje menný register a obrazová príloha, ktorá je základným príspevkom k poznaniu života a diela tohto génia modernej slovenskej prózy, dúfajúc že sa stane podnetom pre

4 Ladislav Ballek: personálna bibliografia / zost. Ivan Očenáš; štúdie nap. Kristína Krnová a Peter Cabadaj; graf. úpr. Peter Valach. – 1. vyd.. – Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2021. – 143 s. – Osobnosti; zv. 25. Bibliogr. odkazy. Pozn. Reg.. – ISBN 978-80-8227-008-5.

ďalšie poznávanie jeho rozsiahleho diela.

ŠVK v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou (SNK) v Martine – Národným biografickým ústavom pripravovala v deň nedožitých 80. narodenín Miloša Kovačku (30. 10. 2020) vedecký seminár. Chceli priblížiť osobnosť Miloša Kovačku širšej odbornej a kultúrnej verejnosti a osvetliť jeho zástoj v oblasti slovenskej národnej bibliografie, v kultúrnych, literárnych a cirkevných dejinách Slovenska a Slovákov. Oslovlili popredných bibliografov, knihovníkov, knihovedcov, kultúrnych historikov, spisovateľov, publicistov či knižných grafikov zo Slovenska i z Čiech, všetko dlhoročných blízkych spolupracovníkov a priateľov Miloša Kovačku, aby zhodnotili jeho zkladateľské a mnohostranné dielo v česko-slovenských bibliograficko-knižničných a kultúrnohistorických súvislostiach. Bohužiaľ, pre zhoršujúcu sa pandemickú situáciu sa seminár neuskutočnil. Preto nás veľmi teší, že môžeme verejnosti ponúknuť **zborník príspevkov Miloš Kovačka – Aristokrat ducha**. 20 príspevkov približuje túto výnimočnú osobnosť slovenskej národnej bibliografie, literárnej, kultúrnej a cirkevnej histórie, jej organizačné, koncepcné a editorské aktivity. Dôverná znalosť tejto inšpiratívnej osobnosti umožnila autorom príspevkov sugestívne odkryť aj jej výnimočné ľudské kvality ako kresťana, evanjelického intelektuála, propagátora ekumenizmu, slovenského vlastenca, maticiara a turčianskeho lokálpatriota, rétora a apologetika, ktorý všetky svoje titánske tvorivé aktivity vyše celé dlhé polstoročie obetoval Matici slovenskej a SNK. Príspevky v zborníku sú usporiadané v nasledujúcej štruktúre: Štúdie, Spomienky

súčasníkov, Texty M. Kovačku zverejnené na sociálnych sieťach, Obrazová príloha, Menný register a Zoznam skratiek. Publikácia vyšla ako 24. zväzok edície Osobnosti. Uvedenie publikácie do života sa uskutočnilo v priestore Biblickej školy na Memorandovom námestí v Martine na Kvetnú nedeľu (dňa 10. 4. 2022) za účasti rodiny a širokej odbornej verejnosti. Bližšie: <https://www.facebook.com/vdecav/posts/pfbid0FhKNj4WqQCpA1CEBcWn-LaX81MzXKDv3LZ6Rq2XK6pLtzmrqQ-PQLFifn1UHF5s578t>.

Posledným špeciálnym dokumentom, ktorý vyšiel koncom roka 2021 bol už tradične stolový kalendár s názvom Z kníh do pamäti - exlibris zo zbierok ŠVK a LHM,⁵ určený prevažne pre zamestnancov knižnice. Samozrejme, o všetkých uvedených knižných tituloch informoval občasník ŠVK – **Knižničné noviny**, ktorý vychádza už dvadsaťtri rokov a je dostupný v obmedzenom množstve v tlačenej verzii ale i na webovej stránke knižnice.⁶

Pre lepšiu orientáciu prípadným záujemcov o edičnú činnosť ŠVK bol zostavený začiatkom roku 2022 **Ponukový zoznam edičných titulov ŠVK a LHM**. Bol rozposlaný v elektronickej verzii do všetkých typov knižníc na Slovensku a zverejnený je aj na webovej stránke ŠVK (<https://www.svkbb.eu/wp-content/uploads/2022/04/>

[Edicne-tituly_08_04_2022.pdf](#)) s cieľom spropagovať nové knižné tituly. Pevne veríme, že sa dostal aj k vám! Ak sa vám zapáčil niektorý z titulov, môžete si ho objednať na webovej stránke ŠVK - <https://www.svkbb.eu/edicne-tituly/>.

Ing. Ivana Poláková, PhD.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici

5 BÓBOVÁ Mária a Dušan JARINA, eds. Z kníh do pamäti: exlibris zo zbierok ŠVK a LHM [stolový kalendár]. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2021.

6 Knižničné noviny: občasník Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Roč. XXIII, č. 1-4/2021, Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2021. ISSN 1335-6917. Dostupné na: https://issuu.com/svkbb/docs/kn_2021-04